

Voorgoed

Marjolijn de Cocq

Op het schoolplein van basisschool Martin Luther King in Apeldoorn was het altijd strijd tussen de meisjes wie Lidwientje mocht zijn. Lidwientje Walg, de nuffige burgemeestersdochter uit de televisieserie *Kunt u mij de weg naar Hamelen vertellen, meneer?* waarvan we in de pauze de afleveringen naspeelden. Natuurlijk wilde ik Lidwientje zijn, met haar Bertram Bierenbroodspot – mijn eerste grote liefde, gespeeld door Rob de Nijs. Maar dat was in de (slik) jaren zeventig van de (slik) vorige eeuw. En toen ik in deze eeuw, in mijn professionele bestaan, Rob de Nijs mocht interviewen, was dat ter gelegenheid van zijn (slik) zeventigste verjaardag. En dat is alweer (slik) zes jaar geleden.

Hamelen, *das war einmal*.

Maar dat was buiten Harrie Geelen gerekend, de schepper van de serie met de wonderbaarlijke wereld van dwergen, nixen, feeën, saters, gnomen, faunen en ijsheksen waarin de door de rattenvanger meegefloten kinderen uit Hamelen reizen – door Lewie, bladstil land, naar Morpuys, land van groene grassen – op het Vloerkleed Kamerbreed. Of in een pompoen. Of op een reus. Jaren heeft hij gewerkt aan zijn door Van Oorschot gepubliceerde Hamelen-trilogie, waarin hij het complete verhaal achter het verhaal vertelt. Vorig jaar verscheen deel een, *De weg naar Voorgoed*, vorige week werd het verschijnen van het tweede en derde deel – 923 pagina's onder de titel *Voorgoed weg* – gevierd in het Instituut voor Beeld en Geluid in Hilversum. Rob de Nijs ontbrak; Loeki Knol, 'mijn' Lidwientje, zat weliswaar in het publiek maar zong niet mee met de delegatie van het toenmalige Kinderkoor Henk van der Velde.

Maar dat gaf allemaal niks, want daar was Harrie. Grijs en rijzig, tachtig jaar oud, zijn blaadjes in trillende handen. Voorlezend transformeerde hij: in Guurt, Prins van Grasp met zijn Slechte Moeder. In Ambtenaar Ogterop Deux, met zijn dagboeknotities over de voorbereidingen van het huwelijk van prinses Madelein van Bambergen. In trol Volksmond met zijn

Voorlezend transformeerde hij: in Guurt, Prins van Grasp met zijn Slechte Moeder; in Ambtenaar Ogterop Deux; in trol Volksmond

scheldpartijen ("Iemand als W.F. Hermans, iemand die altijd nijdig is").

En hij zong – "Ik heb dit de laatste 40 jaar niet gedaan" – het lied van poortwachter Aernout Koffij, destijds gespeeld door de in 2009 overleden Martin 'Ren je rot' Brozius.

'Mijn moeder zei: 'Jij bent wel mijn lelijkste kind/ maar gelukkig voor jou is de liefde blind/ is de liefde blind.'// Maar ik kan liedjes zingen waar je zacht bij wiegt,/ ik kan klappen met mijn handen in de maat,/ ik kan grappen maken als je mij bedriegt,/ ik kan lachen als je komt, ik kan lachen als je gaat.// Ik speel dit lied met een simpel akkoord, hopend dat je de woorden hoort.'

Woorden van een woordkunstenaar, bij een daverend slotakkoord.

m.decocq@parool.nl

Boekenweekessay De wereld moest groter zijn

De levensstrijd van dat meisje uit dat dorpje

Murat Isik schreef het Boekenweekessay *Mijn moeders strijd* voor de Boekenweek, die volgende week begint. Over een jonge vrouw uit een klein dorp die niet hetzelfde pad wil bewandelen als de generatie voor haar, maar hogerop wil komen. Een voorpublicatie.

Ik heb me altijd afgevraagd waarom mijn moeder zo anders is dan de vrouwen in haar familie en omgeving, waarom zij wél een emancipatiestrijd heeft gevoerd. Lange tijd had ik geen antwoord op die vraag. Ik wist alleen dat mijn moeder zich voor mijn zus en mij had opgeofferd en dat ze haar handen altijd vol had gehad aan mijn vader, die maar niet wilde deugen. Ik wist niet wat eraan vooraf was gegaan, noch wat haar had aangespoord zich te emanciperen.

Ik wilde haar beter gaan begrijpen, haar beweegredenen werkelijk doorgronden en de gaten opvullen in het verhaal over haar leven dat zich in mijn hoofd had gevormd. Ik wist dat ik daarvoor uitgebreid met haar in gesprek zou moeten gaan.

Wat ik niet wist, en waar ik gedurende het schrijfproces achter kwam, is dat ik ook mezelf en mijn relatie met mijn moeder moest bevragen, omdat de manier waarop wij ons tot elkaar verhouden nauw samenhangt met haar strijd. En zo vond er een onverwachte zelfanalyse plaats die mij onvermoede inzichten gaf.

Door de vele gesprekken met mijn moeder werd ik me ervan bewust dat een deel van haar strijd zich afspeelde in een tijd waarin mijn zus en ik nog niet bestonden, in een tijd waarin mijn

moeder nog geen moeder was, maar een jonge vrouw, een tiener, een meisje. Ze wilde als jonge vrouw niet hetzelfde pad bewandelen als de generatie voor haar, maar hogerop komen.

Ze was eenzaam in haar strijd; er was geen vrouwenbeweging waar ze zich bij kon aansluiten, er waren geen medestanders, noch had ze een rolmodel. Leven was overleven voor haar, maar altijd voelde ze dat de wereld groter moest zijn dan het kleine dorp en het verstikkende milieu waarin ze zich bevond, de patriarchale cultuur waarin alle belangrijke besluiten door mannen worden genomen en vrouwen ondergeschikt zijn.

Ik weet nu dat er altijd een plan was, een plan dat ze noodgedwongen regelmatig bijstelde en dat richting gaf aan haar strijd en leven. Dat ze altijd moest manoeuvreren, haar wanhoop trotserend en een vastberadenheid aan de dag leggend die waarschijnlijk weinig anderen kunnen opbrengen. En ik weet nu hoe ze tegen alle verwachtingen in de vrouw is geworden die ze nu is.

Stenen van honing

'Ik ben teruggekeerd uit de dood.' Het zijn woorden die mijn moeder vaak gebruikt als het over haar kinderjaren in het dorp gaat. De naam van haar geboortedorp klinkt poëtisch: Kemere-Hemgini. De betekenis ervan is ook poëtisch:

Boekenweek

De 84ste editie van de Boekenweek vindt plaats van zaterdag 23 maart tot en met zondag 31 maart en heeft *De moeder de vrouw* als thema naar het gelijknamige gedicht van Martinus Nijhoff.

Jan Siebelink heeft het Boekenweekgeschenk geschreven: *Jas van be-lofte*, dat tijdens de Boekenweek bij besteding van ten minste €12,50 aan Nederlandstalige boeken door de boekhandel cadeau wordt gedaan. Murat Isik schrijft het Boekenweekessay, Ester Naomi Perquin het Boekenweekgedicht.